

PARTIZANSKA KNJIGA

Edicija
Tekstopolis
Knjiga 24

PARTIZANSKA KNJIGA

Naslov originala

Wormwood

Copyright © William Direen, 1997

First published by Sport 18 in 1997.

© Partizanska knjiga, za ovo izdanje, 2019.

The assistance of *Creative New Zealand* towards the translation of this book is gratefully acknowledged by the publisher.

Izdavač zahvaljuje fondu *Creative New Zealand* na podršci pri objavljivanju ovog prevoda.

Urednik
Srđan Srđić

Bil Dirin

Pelen

Sa engleskog preveo Milan Pupezin

Kikinda, 2019.

Sadržaj:

Kutija, 7

Noćni kafić, 16

Bačeni, 24

Trens ritmovi, 47

Kiselo voće / Priča o sejaču, 81

Berlinski pad, 94

I. D., 128

Srđan Srdić

Nebo u ždrelu Berlina, 129

Kutija

Zeleni sjaj u licu. Čovek je postao biljka. Oči su mu sada izlišne. U vazduhu lebdi nagovest spaljene plastike. Jedna bubašvaba juri duž cevi od grejanja. Druga krišom mili preko Paulovog dlana. Mali znak dobrodošlice od sveta insekata.

U kupatilu sprat niže voda se sliva niz zidove. Bradati čovek u pretesnoj odeći prilazi češkoj granici. Skrenuvši sa auto-puta prema zapadu, jedna žena s vunenom kapom i rukavicama parkira na odmorištu. Pojačava radio i naslanja se na svoj automobil. Sneg u kovitlacu leti uvis. Ostali vozači je primećuju, a zatim skreću pogled, kao da je nema.

Nalazimo se negde gde nikada nismo bili, u dubini neprepoznatljivog, gde nema ranije oformljenih predstava, tek niz utisaka koji se smenjuju i pokoja pasivna katastrofa, na primer raspeće. Tu napokon možemo da pristanemo u luci onog što je bilo zaobilazno sve dok nije napisano. Sada, oslobođeni centrizma i govora

religijskog prosjačenja („hrišćani smo i trebaju nam sveci”), možemo uroniti kaljave prste naše nasušne u Paulove rane. A uši? Evo! Prazan sud. Na jedno uđe, na drugo izađe, poput obične baštenske lobanje. I šta bi on sad rekao? Hajde da zamislimo.

Paul

Ništa sada nije jasno. Nije nikada ni bilo. Ni tada, čak ni tada, ništa nije bilo jasno, tada ne. To je sigurno.

Dovedene u život onako, a sprovedene iz njega ovako, moje kosti, članci i šta sve ne sada već ponovo nalaze upotrebu. Moja pokožica, ono od nje što je kuhinjski nož poštedeo, moj epididimis i neoštećene slušne košćice uskoro će biti predati ovoj zemlji. Nek me malč i prašina odvedu k njoj.

Ovde ja počivam, baš kao i juče, kao i obično, mrtav kao mramor, lica zaraslog i ispijenog, patosiran, beskoristan sve dok se ne pojave korenje i bube koje nemaju nikakve loše namere osim, naravno, sistematske penetracije, ekskavacije i proždiranja mog tela. Biće ono doista lak plen za kolonizatore i oportuniste koji ne znaju za drugo niti imaju uzvišenijih ciljeva od povraćaja moje nutrine, reintegracije

moje sirovine u fino i čudnovato predivo koje mi (prisećam se) zovemo tlo.

Besprekorno egalitarno, ovo podzemlje, što ne zna za granice, vidi moju kutiju, koju bih ja, da sam živ, smatrao skromnom čaurom za večni počinak, s obzirom na to da je napravljena od kartona (budući da je u mom posedu pronađeno tek devetnaest rana od noža i sedam novčića), ovo, dakle, podzemno selo vidi moj trošni dom kao rasipništvo u pogledu prostora i ugodnosti. I ja se moram složiti, budući da nisam živ, da doista smatram ovo malo vazduha koji moja uskoro potpuno anektirana pluća ne udišu za obilje kiseonika i vodonika, da mogu išta da smatram, a ne mogu.

Ništa se neće popraviti. Ne za mene. Samo za njih. Maksimalne populacije naoružane žlezdama koje luče kiselinu i malim ali jakim maksilama i mandibulama. Mojih devetnaest rana se neće promeniti nabolje kao za života, ali hoće u smrti. Uzdizanje ovog mnogoustog stanja na jedno bolje – ukoliko tako možemo nazvati proces deindividuacije koji sve pretvara u homogenu smesu – čini da moje rane postaju više nalik sebi. Umesto da se zatvore i zarastaju, zjapiće kao gradske kapije za šestonoge glomazne nosače opterećene čaurama jajašaca

koja ti isti nameravaju da polože negde duboko u mojoj utrobi, u potpunosti svesni svojih pokreta i ciljeva.

U međuvremenu, dok traje larva od dubljenja i žvakanja, varenja i izlučivanja koje ja više ne čujem, ali možda i nema potrebe da okolišam – dakle, dok se punopravni stanovnici do pucanja nabrekle zemlje bave izjednačavanjem većito nejednakog... ali već sam zaboravio šta sam hteo da kažem, mada ionako to ne bih mogao da izgovorim. Zaboravio sam sve. Ničeg se ne sećam. Većito sam na ivici da kažem nešto, bilo šta, što će reći, nikad nisam na ivici da to kažem. Ne, čekaj, sećam se. Da. Pre toga. Ne izmišljam. Video sam nju, ali mi je nedostajalo razumevanje. Izgovori. Bio sam nemoćan u tom krugu diletanata, profitera, koljača i napasnika, nepokretan pred snimateljima čistog nasilja, nepismen prema konzervatorima i izopačiteljima politički korisnog teksta; oni su obmanjivali, obrazovali, obeležavali vreme i mesto svojim definicijama i javnost je na sve to pristala. Da li sam ja spavao? Jesam li i ja pristao? Istini za volju, teško je suprotstavljati se, lakše je pomiriti se s tim. Ali nije to tô. Bio sam i nisam. Priželjkivao sam i nisam, ništa, ne delao, sem što sam ponudio usluge predviđene dogovorom i dopustio da mi se grudi otvore dok pesma u njima još nije bila ispevana.

S prozora prazne sobe vidi se zlatan krst koji blešti među četrdeset tri kрана. Pod brežuljkastom zelenom kupolom turisti iz Azije upadljivo intoniraju fraze iz džepnih rečnika za put. U Štatbiblioteci, tamo iza Hakešer Markta, istoričari haraju i pljačkaju ažuriranu prošlost pod vođstvom obeliska i asteriska. U baštama baršunasti izdanci ušuškavaju atmosferu. Daleko je nasilje, kao i zavijanje ojađenih nerava i poraženih kostiju. Nije bilo ni traga ovog jauka na zidovima tamo gde su pronašli Paula i, iako su ličile na usta, njegove stigme, kako je detektiv dovitljivo nazvao rane od noža, nisu izgovorile ni reči.

On nas gleda pravo u oči s fotografije koju su on i Sonja uslikali u kabini za slikanje i sa one policijske, kao da je znao da će svemu ovde biti kraj. Kraj svega. Treskanja vratima, mira i tišine, zdravlja i glavobolja od svih tih zemaljskih mešetarenja. Čovek unutra je nestao. Nestalo je i pletivo njegovih interesovanja. Njegova tri para cipela. Prikucalo je svoje teze i platio krvlju. Ma ne, ništa on nije prikucavao, to je neko drugi – Martin Luter, ulični propovednik. Paulu je jezik bio gde i noge – što bliže tlu, to je slađa trava. Što čovek ume sebi da zabiberi.

Nije važno. Na univerzitetima će i dalje kovati neupotrebljive reči, dok se na ulici jezik rađa kao siročće. Paul je nem. Nem i

nepomičan. Ne zanima se preslaganjem reči. Niti išta podiže (glas, ruku, obrvu). Ne orezuje cveće. Identifikovali su njegov leš i strpali ga u državnu parcelu nekoliko kilometara izvan grada. Spasen ubodom od daljeg zurenja u antene i ispijanja panacea.

Ima mnogo načina da čovek skonča. Naći ćete predloge i na ambalaži nekih slatkiša. Malo više ovog, malo manje onog. Utopljenik zariva nokte u sve što mu padne šaka, to je činjenica. Kad već dođe kraj, primećujemo da se ništa u stvari nije promenilo.

I zbogom. Ode on. Nije mu pošlo za rukom da postane sve ono što nije bio. Možda i nismo morali da ubijemo Paula, ali njegova čaura ubrzo postaje vašar za radosne kusokrilce. I to je to. Udišemo vazduh, osmehujemo se filistarski, skupljamo sve ono što nam sine. Tvoriva naših srži susreću se u noći, u naježenim trenucima slepog džaganja, i tako smo iz još jednog isisali prezrivu letargiju i zapeti polet, poslednju fintu pred smrtni udarac, tu našu kratkotrajnu milost.

Lopov Edvard

Pratim ti ja tog Slovena u Berlinu. Vidim, mora da mi je srećan dan, čovek se gubi, totalno je odlepio. Lak ručak za mene. Ma, sve mi je sam sredio. Do vrata me je doveo i maltene

smo istovremeno ušli u zgradu. Hoću reći, nisam baš odmah pojurio za njim gore, a on gleda odozgo sa stepeništa, s nekim krivim osmehom na ludačkoj faci, kao da hoće da kaže: „Čekam na tebe, šećeru”. Malo sam pričekao u podrumu, krv mi je tutnjala u vratu. Ovo je prelako, mislim ja, al' u čemu je caka? Na kraju, reko', idem da svršim s tim, kad ono, tip mi još ostavio otvorena vrata, a pare i oprema na stolu kô poručeni. Malo sam se uspaničio. Priljav posao. Čudan neki osećaj kad nož ulazi.

Odmah sam se presvukao u njegove krpe dok je on na parketu ispuštao krvave mehuriće. Još jedan pogled, trenutak kajanja, i šmugnem ti ja pre nego što kažeš Džek Trbosek. Stigao sam u Prag i pre ponoći. Tamo imaju prave dečake. Ja sam pokupio nekog četrnaestogodišnjaka, ali to ti je stara glava na ramenima, znaš na šta mislim? Zvao me je „ćale”. Tukli smo votku kad je neki Hrvat makro krenuo da nam sere, meni da sam staro đubre, a malom da ga loše prima. Nije mu to trebalo. Dao sam mu šnapsom po očima, smrvio mu muda i cimnuo ga k sebi da mi ga tu na mestu popuši. Onda sam ga šutnuo na patos kô crvljivi džoger. Moj klinac i ja smo se vozali uz Dunav, kô u slikovnici, pa iznajmili sobu u Dubrovniku. Spavao sam četrnaest sati. Kad sam se probudio, vidim, klinac je nestao. A s njim i novac.

*

Ima onih koje bi utešilo da znaju da su nedugo potom Edvarda, Paulovog ubicu, na jednoj londonskoj železničkoj stanici nasmrtno pretukli i odrekli mu uši.

*

Sa otvorenih ulaznih vrata čuje kako Edvard gazi na slomljeni stepenik. Srce mu je lupalo. Vid se pomutio. Čudno je to što je u Galeriji umetnosti u Lajpcigu imao viziju sopstvenog tela u ulozi prinesene žrtve. Sam stvarati buduće događaje, zamisli. Na zglobovima je osetio oteknuće kao da su ga celog vrteli dok mu se laktovi nisu iščašili. Stopala kao da su mu bila istrgnuta iz uobičajenog položaja. Prsti na nogama bili su mu rašireni, možda i slomljeni, ali zasigurno u neskladu s prirodnim izgledom živog tela. Glava mu je bila nasadena na ramena kao da uopšte nije imao vratne pršljenove, a u njoj dve rupe, osutih ivica, mrke i duboke, odavale su zamrznutu zahvalnost krvi u jasnom kontrastu s bledilom njegovog tela. Bile su to njegove oči. U žurbi načinjena brazgotina prostirala se duž senke njegovih rebara. Mali prstenovi svetla nalik na mrlje od tuša rastezali su se na debelim prekrećenim zidovima kao svetlucavo mrežkanje koje se pri ubacivanju kamenčića stvara na vodi.

Sasvim suprotno. Osetio je čak nekakvo
uzbuđenje.